

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

SYMBOLUM V.

Midas auritus.

11. Metam.

Ethicè.

1. Dives indoctus. 2. Vide, cui fidas. 3. Occulta patefiunt.

Soliditati Midæ in optando, subjungit Poëta stultitiam in judicando; nam *ex uno absurdo sequitur alterum*; & corruptæ mentis labes variarum est parens aberrationum. Paulò superius audivimus Marsyæ tibiam, Apollinæ citharæ impudenter obstrepentem; nunc videamus, quid Pan, Deus pastorum, septemplex inflator & inventor fistulæ tentaverit, eundem Apollinem provocando.

Midas pertæsus opes, quarum infelicitatem expertus erat, ad eò de cætero abhorruit ab auro accumulando, ut etiam hominum confortium devitans, urbes fugeret, agris, silvis, montibus vitam mandaret, & Pana, Deum monticolam veneraretur. Ille quidem stolidi voti culpam, & aurum Pactolo flumine abluit, tarditatem tamen & stuporem ingenij non absterfit. Jam gemini ad canendum constiterant, *Phæbus & Pan*; Judex federat *Tmolus* mons & Deus, canitie venerandus, in cujus clivo certamen musicum erat committendum. Aderat & Midas, perpetuus cornigeri & capripedis Panos assecla. Prior hic inflat fistulam, pluribus è cannis cerâ compactam: carmen rusticum & agreste ad eò oblectavit Midam, pingui sensu præditum, ut præconcepto judicio palmam victoriæ destinaret Pani. Prodiit in medium Phæbus,

Ille caput flavum lauro Parnasside vinctus,
Verrit humum Tyrio saturata murice spalla:
Distinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis
Sustinet à læva: tenuit manus altera plectrum.
Artificis status iste fuit: tum stamina docto
Pollice sollicitat: quarum dulcedine captus,
Pana jubet *Tmolus citharæ submittere cannas.*

Tmolo assenserunt, quicunq; silvestrium deorum præsentibus aderant; unus inventus est Midas, qui Pana non dubitabat Apollini præferre, Tmolique sententiam tanquam injustam reprehendere. Quam ob rem indignatus Apollo, aſinas ei auriculas addidit.

Instabi-

Instabilesque illas facit, & dat posse moveri,
Cætera sunt hominis.

Midas ut advertit oblongam temporum utrinque appendicem, pudore & dedecore plenus, sese subter frondes abdidit, neque prius è Silvis in regiam redijt, quàm succrescente longiore coma, auriculas tam scitè textit, ut ea turpitudine neminem, nisi tonsorem, adverteret. Qui rem tam novam neque tacere potens, neque proloqui ausus, follam fecit, cui immurmuravit hæc verba: *Asininas aures habet Midas.* Deinde scrobem terra operit, & recedit. successu temporis excreverunt illic arundines, quæ commotæ vento, vocem, quam tonsor infoderat, sibilò reddiderunt.

Ethica.

Triplex hîc doctrina. I. (a) Midas auriculis longioribus damnatus, imago est hominis *divitis*, sed *indocti*. Rectè Salomon Prov. 17. *Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit?* Unde ejusmodi homo, *truncus argentatus* appellatur à Xenophonte. Est autem asino naturale, subinde movere auriculas, tanquam daret indicium, sibi probari cantum; cum bardum sit & stolidum animal, nec nisi fustibus docendum. Hinc fluxit adagium: *asinus ad lyram.* Cui affine alterum: *sus tubam*, scilicet audivit: cujus clangore equi concitantur ad pugnam, sues ad fugam. Debuerat Midas sapere ex stultitia voti sui, quò omnia vidit in aurum versa. obstitit ingenij, obesitas, canente Poëta.

Pingue sed ingenium mansit, nocituraque, ut antè
Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis.

Unde factum, ut cantum Cuculi, quod in proverbij est, prætulèrit philomelæ, cygnique ululæ, & Pana Apollini. Quantò modestius ille in Bucolicis Virgilianis Palæmon Eclog. 3. arbiter inter Menalcam & Damocetam, quanquam paris conditionis, constitutus.

Non nostrum, inter vos tantas componere lites. At Midæ stoliditas etiam natalibus debetur, rustica fuit progenies. In adagij teritur: *Arcadium germen.* Arcades enim malè audierunt olim ob stuporem ingenij: qui teste Athenæo lib. 14. nec musicam, nec ullas disciplinas liberales, quarum culturâ mansuescunt hominum ingenia, in civitatem suam receperunt, Midæ gemelli fratres, & auribus asininis dignissimi; unde Arcadicum pecus illis terris notissimum. Similia sunt, *Beoticum ingenium*,

C 2

niun,

(a) *Dives indoctus.*

nium, *Bæotica auris*, quod detorqueri potest in quosvis stolidos, & craf-
fis auribus.

II. (b) Alter in hac fabula Ethicæ locus est, ut *quisq; videat, cui
fidat*; suaq; committat auribus & linguis, quæ non perfluant instar rimo-
si dolij, ut Plautus loquitur, memores illius Horatiani epist. 1.

Commissumne teget?

In amicitia certè gravissimum crimen est, prodere arcana. De-
mosthenes laudatur, quòd, cùm ei quispiam exprobraret oris graveo-
lentiam, responderit: Benè dicis, multa enim in eo secreta computruer-
unt. Monentur præsertim Principes, & magnates, ne sua facilè cre-
dant secreta ministris, quorum perfidiâ permanent ad alios, & quod in
oculto habendum, fiat *lippis tonsoribusque notum*. Horat. in sat.

Huc etiam revocantur illi, quorum auribus, tanquam pertusis, ni-
hil tutò concedas. Qualis fuit *Battus* ille, equarum custos; qui cùm
vidisset boves, Apollini Admeti regis armenta pascenti clam à Mercurio
abactas, easque in silva occultatas: cujus rei ut indicium premeret,
vaccam nitidissimam à Mercurio acceperat, discedenti affirmavit lapi-
dem proximè jacentem, quem digito monstrabat, priùs indicaturum,
quàm arcanum ut ipse proderet. Mercurius hominis fidem experturus,
susceptà alià figurâ, ad eum paulò post redijt, simulansque boves se a-
missas quærere, pollicetur, si monstraret eas, vaccam se illi cum tauro
daturum. Battus igitur spe corruptus, sub quo monte pascerentur, in-
dicat: ob quam perfidiam Mercurius ipsum in lapidem, qui *Index* di-
citur, commutavit. 2. Metam. Hominis loquacis, & titubanter eadem
verba repetentis linguam expressit Poëta in responso Batti illius:

Sub illis.

Montibus, inquit, erant, & erant sub montibus illis,
Cui non sine stomacho regessit Deus:

& me mihi, perfide, prodis?

Me mihi prodis? ait

Quæ inanium verborum iteratio *βατολογία* & *βαταλλειν* appel-
latur; quo vitio plerumq; laborant, qui linguatiores sunt, & quidquid
in buccam venit, deblaterant. Quòd verò Battus in lapidem *Indicem*
(scilicet Lydium aut, Heraclium, Latinis coticulam) quo utimur ad au-
rum, argentumque probandum, conversus sit, indicatur, fidem secreti
per promissa & munera explorari, expugnarique. Sin' per Indicem in-
telligatur lapis, vix & milliarium monstrator, admonentur prætereun-
tes

(b) Vide, cui fidat.

tes

tes exemplo faxeo, ut perinde caveant labi & errare linguâ quàm pedibus.

III. (c) Tertius in hoc figmento morali institutioni locus est: Ne quis putet sua vitia & peccata, perpetua nocte sepelienda, etsi aliquantisper occultet; nam juxta conculcatum versiculum:

Quidquid nix celat, solis calor omne revelat. Nihil est enim tam abditum, & tam abstrusum, quod non vel proferat ætas, vel manifestent libri. Quid enim aliud per arundines loquaces, quàm scriptorum calami designantur, qui vitia, quamlibet occulta, non sinunt in umbra latere? Ubi iterum sibi caveant, qui quò sublimiores sunt, tantò conspectius, suo tempore, crimen habent. De Davide ex sacra Historia constat, quid ei, post alienum thorum, occultè, ut credebat, violatum, in faciem ingesserit *Nathan* Propheta: *Tu enim fecisti abscondire: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël, & in conspectu Solis* 2. Reg. 12. Publica scilicet pœna sceleris, inflicta per *Abfalonem* incestum, ostendit crimen, quod patraverat parens. De *C. Julio Cæsare* scribitur, eum calvitio suo celando, gestare coronam lauream solitum fuisse. Sed nimirum arundines scriptoriæ produnt magnorum etiam capitum seu deliria, seu flagitia. Sic (ut aliquid in gratiam eruditionis delibem) ex *Suetonij Tranquilli* calamo habemus, *Caligulam* Imp. Rom. capillamento & veste longiore, celatum, noctibus ganeas perreptasse; pulchros & comatos, quoties sibi occurrerent, occipitiô rasô deturpasse; equo suo, cui nomen *Incitato*, præsepe eburneum instruxisse, consulatum quoque destinasse. Contrectandæ pecuniæ cupidine flagrantem, sæpè super immensos aureorum acervos aut nudis pedibus spatiatum, aut toto corpore volutatum fuisse. *Vitellium* abdomini natum, patinam, cui fornax in campo ædificanda erat, dedicasse, eamque ob immensam magnitudinem *clypeum Minervæ* appellasse. Ex *Quinto Curtio Rufo* intelligimus, *Alexandrum* illum *Magnum* *Persæ* urbem *Persæ* nobilissimam in gratiam vilissimi scorti incendisse; ipsumque *Babylone* in potatorum certamine extinctum fuisse. Hæc aliaque coronatorum capitum olim commissa dedecora, quis sciret, nisi scribentium arundines ea prodidissent? Aded nihil est tam profundè in antiquitate, & abdita scelerum fovea defossum, quod non eruatur per calamos, & propaleatur in orbe. Huc facit *Satyricus*:

(c) Occulta revelantur.

C §

O Cory,

O Corydon, Corydon secretum divitis ullum
 Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur,
 Et canes, & postes, & marmora claude fenestras,
 Vela tegant rimas, junge ostia tollito lumen
 E medio; clament omnes.

SYMBOLUM VI.

Prometheus ἀνδρῶν πεπλάσθης, seu formator
 hominis.

Ovid Metamorph. 1. Horat. lib. 1. Od. 3. Hesiodus, alij.

Ethica.

1. Hominis indoles.
2. Quinam meliore de luto ficti.
3. Pectus hominis vivarium ferarum.
4. Hominis nobilitas.
5. Sciendi curiositas.

I Apetus procerissimæ staturæ gigas, natione Thessalus, Atlantesq, Epimetheum, & Prometheum suscepit; hic Deucalionem genuit, de quo infra Primus hominem è luto finxisse fingitur Prometheus, felici adeo successu, ut ipsius solertiam admirata Minerva, obtulerit ultro, si quid ad sui absolutionem operis desideraret eorum, quæ in cælo sunt. Cui Prometheus, negat se posse dicere, quid sibi ex ijs foret utile, quæ nunquam usurpasset oculis. Itaque Minerva auxilio in cælum evehitur: omnia ibi curiosè circumlustrat; ad solem ipsum defertur; advertit ignem in illo purissimum splendescere. & quoniam homo ab ipso effectus, adhuc insensibilis erat statua, & nullo motu prædita, existimavit simulacro suo animando convenientissimum esse vigorem illum igneum, quem in sole contemplatur. Ferulam igitur corripit, solari rotæ admovet, flammam rapit, eamque in terras delatam, ubi luteæ imagini inferuit, cœpit illa protinus se movere, & ipsum artificem stupore defigere. Gravissimè tulit id furtum Jupiter, ideoque generis omnis pestes in orbem immisit, uti testatur Venusinus l. c.

Audax Japeti genus

Ignem fraude mala gentibus intulit.

Post ignem atheria domo

Sub-